

Jacek Knopek

Wieczornica historyczna i pokaz filatelistyczny w Koszalinie upamiętniające postać generała Władysława Andersa

Znaki pocztowe można przybliżyć szerokiemu kręgowi odbiorców w różny sposób. Najczęściej dominującą formułą pozostają tradycyjne jej formy, znane jeszcze od XIX stulecia, polegające na eksponowaniu najbardziej wartościowych zbiorów przez konkretnych filatelistów, których dorobek w tej materii zdecydowanie wykracza poza zwykłe kolekcje autorskie. Poza takim scenariuszem popularyzujący charakter zbierania znaczków pocztowych mają także inne formy ich upowszechniania. Do takiej formuły nawiązywało niecodzienne spotkanie, do jakiego doszło 25 listopada br. w jednym z gmachów Politechniki Koszalińskiej, gdzie tradycyjny pokaz filatelistyczny połączono z popularnonaukowym seminarium poświęconym pamięci jednego z najbardziej zasłużonych polskich generałów okresu II wojny światowej, jakim bez wątpienia był Władysław Anders. Dzięki takiej aranżacji spotkania, popularyzowano jednocześnie dwie kategorie poznawcze – naukę i znaki pocztowe. Inicjatywą przewodnią jednego i drugiego przedsięwzięcia była postać gen. Władysława Andersa. Naukowcy i badacze przybliżyli zebrany życie i działalność generała, natomiast filateliści zobrazowali tę postać na walorach pocztowych. Cel jednych i drugich został na pewno osiągnięty, gdyż na spotkanie przybyło kilkadziesiąt osób z Koszalina i okolic, a łącznie przez pokaz filatelistyczny przewinęło się ok. 140 zainteresowanych. Nie zabrakło działaczy samorządowych, przedstawicieli stowarzyszeń i organizacji społecznych, a nade wszystko władz Politechniki Koszalińskiej oraz filatelistów.

Spotkanie to, do którego doszło w chłodne listopadowe popołudniowe, odbywało się pod dwoma niezależnymi tytułami. Pierwszy odnoszący się do seminarium popularnonaukowego to „Kadra dowódcza 2. Korpusu Polskiego – gen. dyw. Władysław Anders”, z kolei drugi związany z pokazem filatelistycznym brzmiał „Poczet dowódców 2. Korpusu Polskiego – gen. dyw. Władysław Anders”. Miejscem imprez stał się jeden z obiektów Politechniki Koszalińskiej zlokalizowany przy ul. E. Kwiatkowskiego. Organizatorem popularnonaukowej wieczornicy był Wydział Humanistyczny Politechniki Koszalińskiej, natomiast pokazu Koło PZF przy Politechnice Koszalińskiej. Dodatkowo ekspozycja pokazu czynna była w dniu następnym, czyli 26 XI.2016 r.

Spotkanie otworzył dziekan Wydziału Humanistycznego PK prof. nadzw. dr hab. Michał Polak (członek Koła PZF przy Politechnice Koszalińskiej), witając rektora Politechniki Koszalińskiej prof. zw. dr hab. inż. Tadeusza Bohdała, dyrektora Delegatury Urzędu Wojewódzkiego w Koszalinie Pawła Michalaka, dalej reprezentującą dyrekcję Poczty Polskiej ze

Szczecina p. Agnieszkę Wróbel, prezesa Koszalińskiego Okręgu PZF kol. Andrzeja Skorka oraz wszystkich pozostałych gości, w tym szczególnie gorąco filatelistów okręgu. Nie sposób wymienić wszystkich obecnych na tym spotkaniu, ponieważ imprezy zgromadziły łącznie ponad setkę osób.

Szczególnym zainteresowaniem cieszył się pokaz filatelistyczny. Jego przybliżenia dokonał kol. Leszek Bednarek (omówienia dokonano również przy ekranach – il. nr 1), wskazując, że składa się z czterech części. Pierwszą jest historia gen. Władysława Andersa. Ta część została opracowana w konwencji eksponatu klasy wystawienniczej „open”. Na kartach wystawowych pokazano szereg, nie wszystkim znanych, dokumentów oraz zdjęć. Należy wymienić m.in. opinię służbową z 1938 r. sporządzoną przez Inspektora Armii gen. Tadeusza Piskora, stronę tytułową teczek NKWD z aktami sprawy gen. Andersa, czy też akt mianowania Władysława Andersa na stopień wojskowy generała dywizji. Spośród fotografii poruszenie wywołało zdjęcie gen. W. Andersa, sporządzone na potrzeby akt więzienia NKWD we Lwowie. W tej części pokazano szereg przesyłek pocztowych (skany) obrazujących formowanie jednostek Armii Polskiej w ZSSR oraz organizację Poczty Polowej i stosowane stemple pocztowe i cenzury. Prezentowany był również Tymczasowy Regulamin działania Poczty Polowej (kserokopia dokumentu z Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie). Pokazano również walory związane z bitwami o Monte Cassino oraz o Ankonę. Przedstawiono ponadto historię znaczka „Dojdziemy”, od przesyłki z projektem na konkurs, poprzez pierwotnie wybrany znaczek „Stan”, próby znaczka „Dojdziemy” aż do zdeponowania znaczka definitywnego. Były to tylko skany, ale oryginalny znaczek można było podziwiać w ekspozycji „Polskie Losy”.

Drugą częścią pokazu był eksponat kol. Przemysława Drzewieckiego pt. „Armia Polska gen. Andersa w ZSRR w dokumentacji pocztowej 1941-1942”. W ekspozycji mogliśmy podziwiać szereg bardzo rzadkich przesyłek (znanych w kilku egzemplarzach – do 10.), czy wręcz unikatowych, wymieniając radiogram nadany 31 III 1942 r. z Ambasady Polskiej w Kujbyszewie do Dundee w Szkocji. Jest to jedyny znany tego rodzaju dokument.

Trzecią częścią był eksponat kol. Mariana Wawrzynkowskiego zatytułowany „Polskie losy 1939-1945”. Pomimo, że eksponat tylko w małej części przedstawiał losy 2. Korpusu Polskiego, to jednak ze względu na szereg bardzo ciekawych walorów (korespondencja pocztowa z lat II wojny światowej) cieszył się dużym zainteresowaniem i uznaniem ze strony odbiorców (il. nr 2).

Czwartą częścią pokazu stanowiła ekspozycja prac żołnierzy ze Związku Filatelistów Polskich w Wielkiej Brytanii. Od zeszłorocznej wystawy krajowej prezentujemy prace (artykuł w katalogu wystawy) tych autorów, chcąc popularyzować żołnierzy, którzy mieli za sobą piękny

szlak wojenny. Niestety na obecną chwilę dotarliśmy (kol. Wiesław Mrugała przy pomocy profesorów Bogusława Polaka i Michała Polaka) do wiadomości o dwóch przedstawicielach tego środowiska: Juliusza Ludwika Englerta oraz Jan Zygmunta Berka. Na kilkunastu kartkach zobaczyliśmy ilustracje kopert, winiетки na koperty, datowniki okolicznościowe oraz okładkę katalogu z wystawy Związku Filatelistów Polskich w Wielkiej Brytanii „25-lecie bitwy o Monte Cassino”, Londyn 15-18 maj 1969 r. Na dwóch pracach widzieliśmy autografy żony generała p. Ireny Anders oraz Juliusza L. Englerta. Jesteśmy przeświadczeni, że ta część będzie się rozwijała przy okazji edycji kolejnych pokazów.

Organizatorzy tego przedsięwzięcia na pewno osiągnęli zakładane wcześniej cele pokazu. Uczczono, bowiem nie tylko pamięć o gen. Władysławie Andersie, ale pokazano także polską wojskowość poprzez pryzmat filatelistyki (lub odwrotnie). Być może pokaz ten zainspiruje kilka innych osób do podjęcia się próby pokazania swoich pasji w taki właśnie sposób.

Przed rozpoczęciem spotkania w hallu gmachu PK zaczęło funkcjonować stoisko pocztowe, cieszące się dużym zainteresowaniem (il. nr 3). Można było ostemplować kartki korespondencyjne okolicznościowym datownikiem (il. nr 4), zakupić różnorodne walory pocztowe, choć największym uznaniem cieszył się znaczek z podobizną samego Generała.

Część popularnonaukowa (nazywana w środowisku koszalińskim wieczornicami) rozpoczęła się od prelekcji prof. Michała Polaka, pracownika Politechniki Koszalińskiej. Jej tytuł brzmiał: *Rola gen. W. Andersa w organizacji i ewakuacji Wojska Polskiego ze Związku Sowieckiego 1942 roku*. Prelegent omówił w swym wystąpieniu najważniejsze organizacyjne i polityczne okoliczności związane z powstaniem Armii Polskiej w ZSRR, jak również wskazał na czynniki, jakie doprowadziły do 1., a następnie 2. ewakuacji Wojska Polskiego – wraz z rzeszą ludności cywilnej – do Iranu. W swym referacie szczegółowo nakreślił też i ocenił rolę gen. Władysława Andersa, Józefa Stalina oraz Winstona Churchilla w doprowadzeniu do ewakuacji jednostek Armii Polskiej ze Związku Sowieckiego w 1942 r.

Kolejnym mówcą był prof. Waldemar Handke z Wydziału Humanistycznego PK, który przedstawił rozbudowany zarys szlaku bojowego 2. Korpusu gen. W. Andersa od lądowania na ziemi włoskiej, przez zdobycie Monte Cassino, następnie kampanię adriatycką zwieńczoną zdobyciem Ankony, aż po zmagania w Apeninie Emiliańskim oraz operację bolońską. Referent przeanalizował też wpływ koncepcji gen. Andersa na sukcesy 2. Korpusu we wskazanych wyżej operacjach.

Zarówno wieczornica, jak i pokaz miały ciekawą oprawę plastyczną. O kartce i datowniku znalazła się już wzmianka powyżej, a obraz dopełniały także – ciekawy plakat i ulotki oraz szczególnie eleganckie zaproszenie. Autorami tych prac byli kol. Władysław Fijałkowski (datownik i kartka) oraz kol. Wawrzyniec Wierzejewski, członek Koła PZF przy Politechnice

Koszalińskiej, który odpowiadał za pozostałe prace. Obu autorom prof. M. Polak serdecznie podziękował i pogratulował bardzo udanych projektów.

Podsumowania trzygodzinnego spotkania dokonał prezes Koła PZF przy Politechnice Koszalińskiej prof. zw. dr hab. Bogusław Polak (il. nr 5), dziękując wszystkim przybyłym za zainteresowanie i jednocześnie awizując przyszłą wieczornicę, poświęconą kolejnym przedstawicielom kadry dowódczej 2. Korpusu Polskiego. Spotkanie to było swego rodzaju zapowiedzią konferencji naukowej nt. „Kadra dowódcza 2. Korpusu Polskiego 1942-1946”, jaka z udziałem referentów zagranicznych, planowana jest przez Wydział Humanistyczny PK na połowę 2017 r.

Il. nr 1. Od lewej kol. Leszek Bednarek, dziekan Wydziału Humanistycznego Michał Polak, rektor Politechniki Koszalińskiej Tadeusz Bohdal oraz kol. Zbigniew Kwiecień (Kolo PZF z Ustki) przy ekspozycji. Zdjęcie – Adam Paczkowski, PK.

Il. nr 2. Sędzia dr Andrzej Jaracz, kol. Marian Wawrzyrkowski oraz prof. Waldemar Handke przy ekspozycji „Polskie losy 1939 – 1945”.

Il. nr 3. Filateliści przy stoisku pocztowym.

*Il. nr 4. Kartka korespondencyjna z datownikiem okolicznościowym.
Jak zwykle bardzo udane projekty kol. W. Fijałkowskiego.*

*Il. nr 5. Prezes koła PZF przy Politechnice Koszalińskiej dokonujący posumowania spotkania.
Zdjęcie – Adam Paczkowski, PK.*